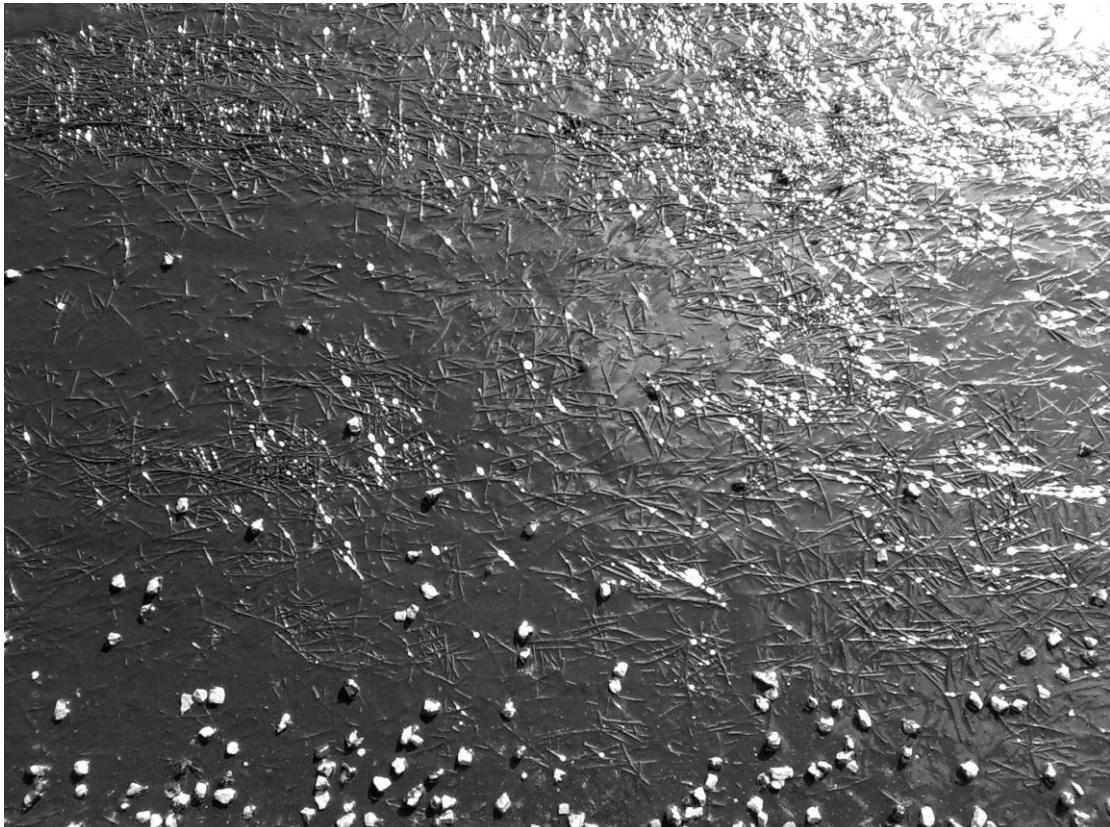

Kattes olevate pragude ja võrkpragude katmine SAMI – Fiberdec ja SAMI – Modiseal tehnoloogiaga

Lõpparuanne

AS Teede Tehnokeskus

2013-17

MAANTEEAMET

Tallinn 2013

Sisukord

Sisukord	1
1. Sissejuhatus.....	2
1.1. Probleemi püstitus lähteülesande järgi	2
1.2. Eesmärk lähteülesande järgi	2
1.3. Katselöikude asukohad	2
1.4. Katsetööde tehnoloogiad.....	4
2. Tasasuse mõõtmistulemused.....	5
3. Defektide inventeerimine ja tulemused.....	8
4. Kokkuvõte	11
5. Soovitused:	12
6. Lisad:	12

1. Sissejuhatus

7. augustil 2009 sõlmiti leping AS Teede Tehnokeskuse ja Maanteeameti vahel, mille kohaselt kohustub AS Teede Tehnokeskus läbi viima 5 aastast uurimistööd „Kattes olevate pragude ja võrkpragude katmine SAMI – Fibredec ja SAMI – Modiseal tehnoloogiaga.“ Käesolev aruanne on lõpparuanne ja selle on koostanud AS Teede Tehnokeskuse järelevalve osakonna juhataja Janar Tükk.

1.1. Probleemi püstitus lähteülesande järgi

Amortiseerunud katete üks tüüpsemaid probleeme Eesti Vabariigis on praod ja võrkpraod. Harjumuspäraselt seostatakse seda kohe aluse ja muldkeha probleemidega ja tavapäraseks meetodiks sellise olukorra lahendamiseks on muldkeha väljavahetamine ja uue katendi ehitamine. Samas tekkinud praod ei kujuta endast märki suure katastroofi algusest (nagu elamuuehituses võiks järel dada), vaid pigem märki, et kate on kohanenud loodusnes oma asupaigaga. Paraku seda aga mõningate deformatsioonidega. Seetõttu oleks möistlik pragusid aktsepteerida ning leida lahendus nende katmiseks, et vältida vee sattumist kattesse, mis võiks põhjustada jäävaid deformatsioone.

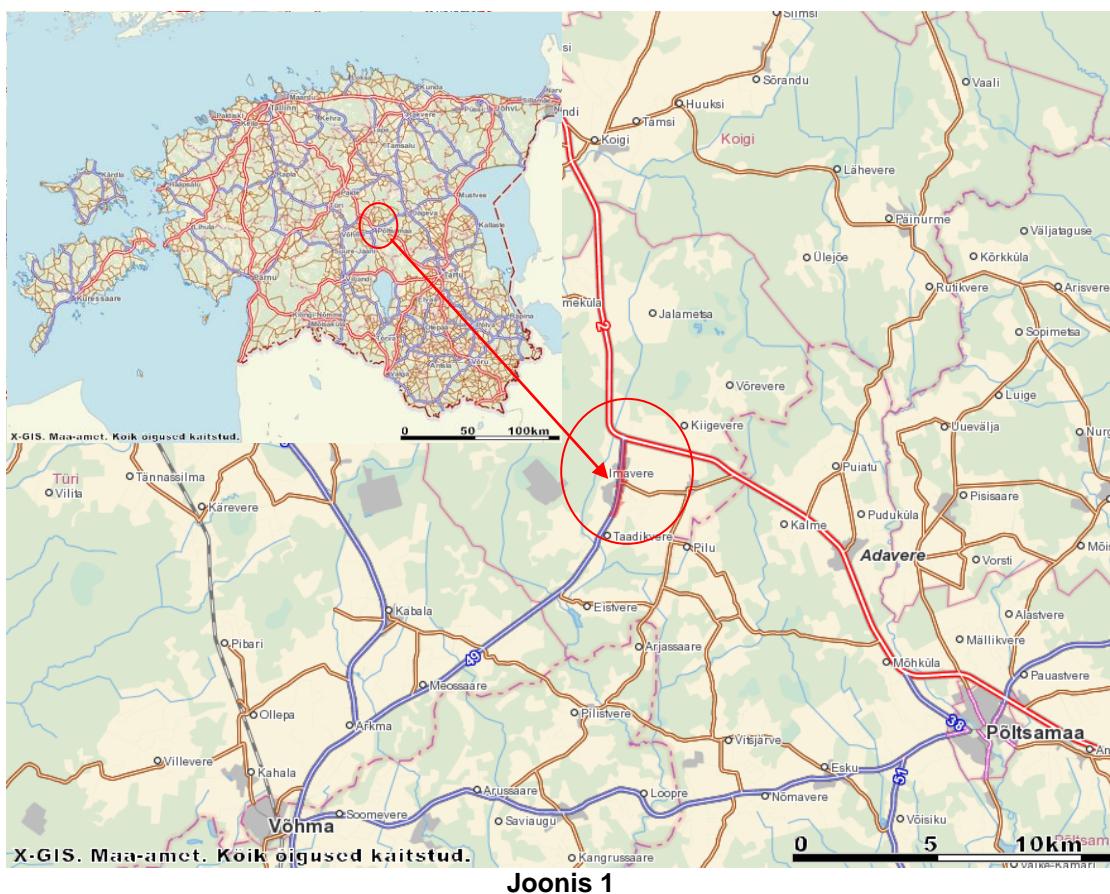
Eestis enamlevinud meetodeid pragude katmiseks on auguremont killustiku ja bituumenemulsiooniga, ning suuremamahuliste deformatsioonidega lõikudel katte pindamine koos samuti eelneva auguremondiga. Paraku tavapärased ilma polümeerlisanditeta sideained on abiks pragusid suletuna hoidma kaks kuni kolm aastat. Tänaseks juba populaarsust kogunud klaaskiudlisandiga fiiberpindamine on üks samm lähemale pragude sulgemise jätkusuutlikumale meetodile. Paraku ei ole alati piisav kattele õhuke pindamisekiht.

1.2. Eesmärk lähteülesande järgi

Käesoleva uurimistöö eesmärk on välja selgitada, kas SAMI tehnoloogia on piisav ja jätkusuutlik Eesti Vabariigi teedel esinevate tüüpiliste võrkpragude ja põikpragude likvideerimiseks ning millised peaksid olema nimetatud tehnoloogia kvaliteedi hindamise parameetrid.

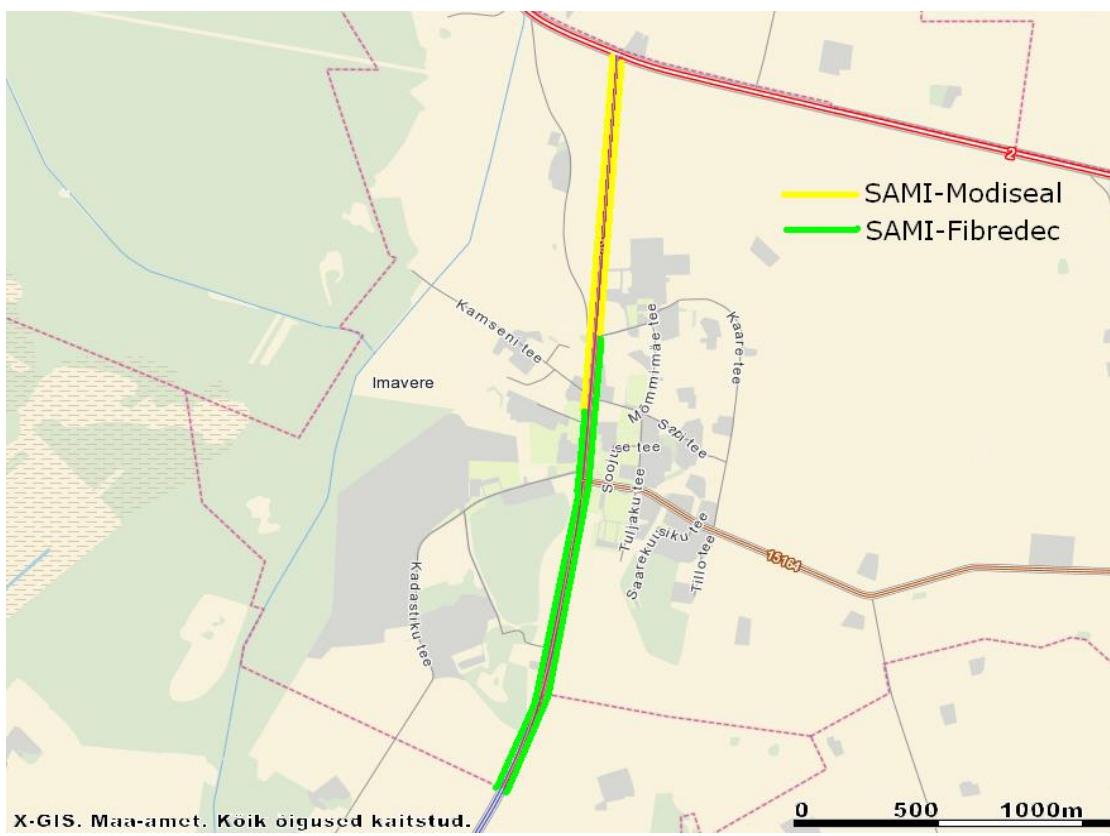
1.3. Katselõikude asukohad

Katsetöö teostamiseks valiti teelõik riigimaantee nr 49 Imavere – Viljandi – Karksi-Nuia km 0,06 – 2,70 (joonis 1). Liiklussagedus antud teelõigul 2011.a. andmetel on 2187 a/ööp. Olemasolev kate oli ehitatud 1985 aastal – km 0,0-1,0 ja 2,0-2,7 teel segatud mustkate ning km 1,0-2,0 poorne asfaltbetoon.

Joonis 1

Km 0,1 – 1,0 vasak sõidusuund ja km 0,1-1,3 parem sõidusuund kasutati tehnoloogiat SAMI – Modiseal ning km 1,0 – 2,7 vasak pool ja km 1,3-2,7 parem pool kasutati tehnoloogiat SAMI – Fibredec (joonis 2). Katte laius nimetatud lõikudel on 9,0m, peenrad 2x1,0m.

Joonis 2

1.4. Katsetööde tehnoloogiad

Käesoleva uurimistöö raames katsetati kahte erinevat SAMI (Stress Absorbing Membrane Interlayer) tehnoloogiat:

Tehnoloogia I – SAMI Modiseal SA polümeerbituumeniga

Kasutatavad materialid:

Sideaine:

- Polümeerlisandiga naftabituumen Modiseal SA – 2,2 l/m².

Kivimaterjal:

- Tardkivikillustik fr 8/12 mm (II klass) – 15 kg/m²

Asfaltbetoon ülekate:

- TAB 12 l (4 cm)

Tehnoloogia II – SAMI Fibredec klaaskiudlisandiga pindamismeetodiga

Kasutatavad materialid:

Sideaine:

- Naftabituumenemulsioon BE 65R – 2,3 l/m².

Kivimaterjal:

- Tardkivikillustik fr 8/12 mm (II klass) – 15 kg/m²

Klaaskiudlisand:

- Hybon 6000 (tõmbetugevus kuivalt 88,9Mpa, 32% klaasi osakaal)

Asfaltbetoon ülekate:

- TAB 12 l (4 cm)

2. Tasasuse mõõtmistulemused

Tasasust (IRI) on mõõdetud välimises sõidujäljes mõlemas sõidusuunas katselöikudel viis korda:

- Esimest korda 12. novembril 2009 aastal;
- Teist korda 12. mail 2010 aastal;
- Kolmandat korda 11. mail 2011 aastal;
- Neljandat korda 18. mail 2012 aastal.
- Viwendat korda 13. mail 2013 aastal.
- Tasasuse kõik tulemused (üle 1,8 mm/m lõigud on värvitud kollaseks) on esitatud aruande lisas 1.

Alljärgnevalt on tabelisse koondatud uurimistöö lõikude keskmised IRI tulemused:

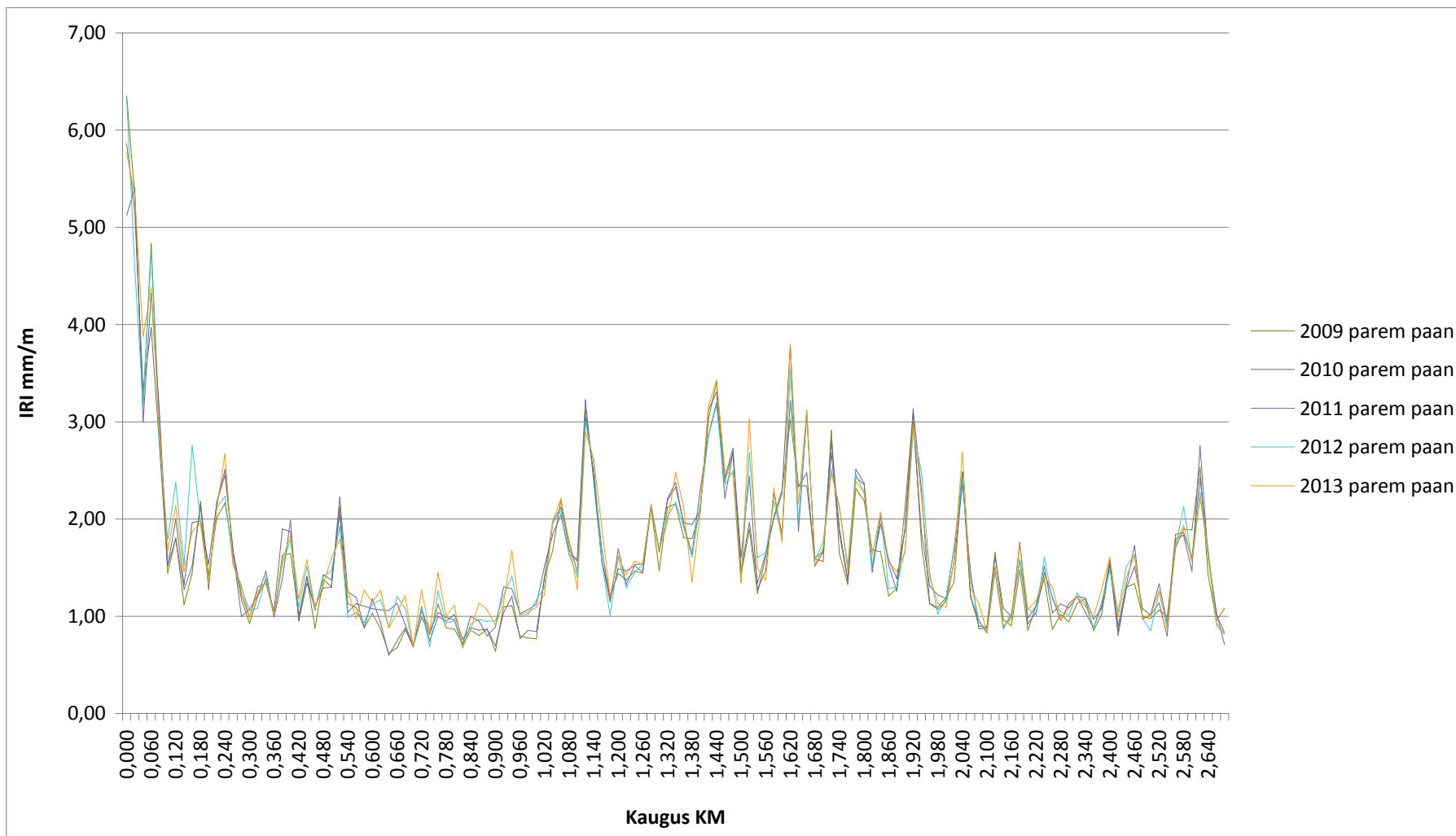
Tabel 1

	2009		2010		2011		2012		2013	
Tehno loogia nr.	Parem poolne sõidus uund, keskm ine IRI, mm/m	Vasak poolne sõidus uund, keskm ine IRI, mm/m	Parem poolne sõidus uund, keskm ine IRI, mm/m	Vasak poolne sõidus uund, keskm ine IRI, mm/m	Parem poolne sõidus uund, keskm ine IRI, mm/m	Vasak poolne sõidus uund, keskm ine IRI, mm/m	Parem poolne sõidus uund, keskm ine IRI, mm/m	Vasak poolne sõidus uund, keskm ine IRI, mm/m	Parem poolne sõidus uund, keskm ine IRI, mm/m	Vasak poolne sõidus uund, keskm ine IRI, mm/m
Tehno loogia I	1,47	1,11	1,51	1,15	1,54	1,22	1,56	1,19	1,60	1,14
Tehno loogia II	1,62	1,54	1,69	1,60	1,68	1,58	1,68	1,61	1,71	1,59

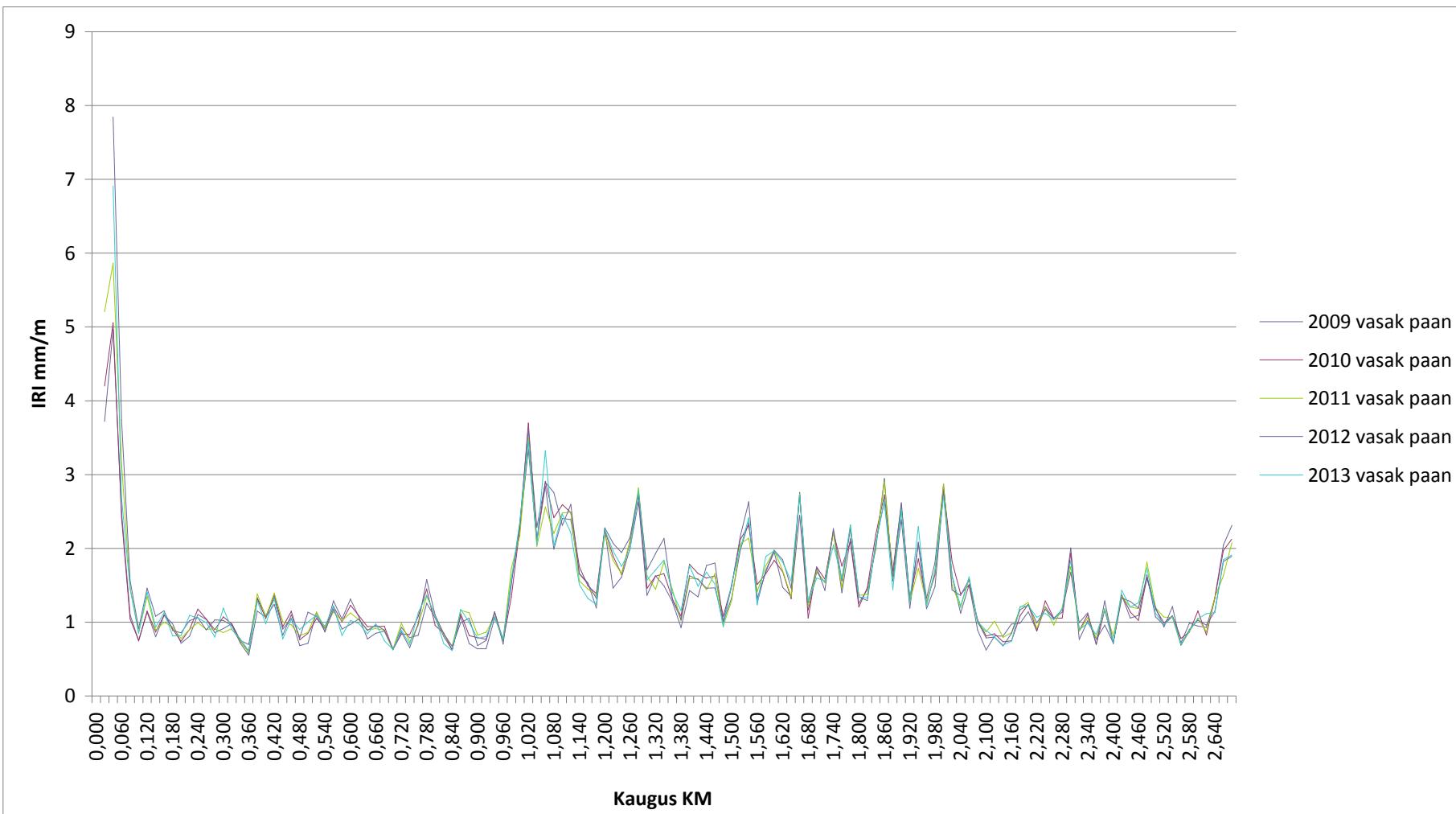
Kokkuvõtteks tasasusest:

- Keskmine IRI tehnoloogiaga I katselöigul ei ole märkimisväärselt muutunud, aga täheldada on tasasuse näitaja iga-aastalist suurenemist;
- Keskmine IRI tehnoloogiaga II katselöigul ei ole märkimisväärselt muutunud, aga nagu ka tehnoloogiaga I katselöigul, on täheldada IRI näitaja suurenemist aasta-aastalt..

Alljärgnevatel graafikutel (graafikud 1 ja 2) on võrreldud sõiduradade 2009, 2010, 2011, 2012 ja 2013 aastal mõõdetud IRI tulemusi.

Graafik 1 parem sõidurada

Graafik 2 vasak sõidurada

3. Defektide inventeeringimine ja tulemused

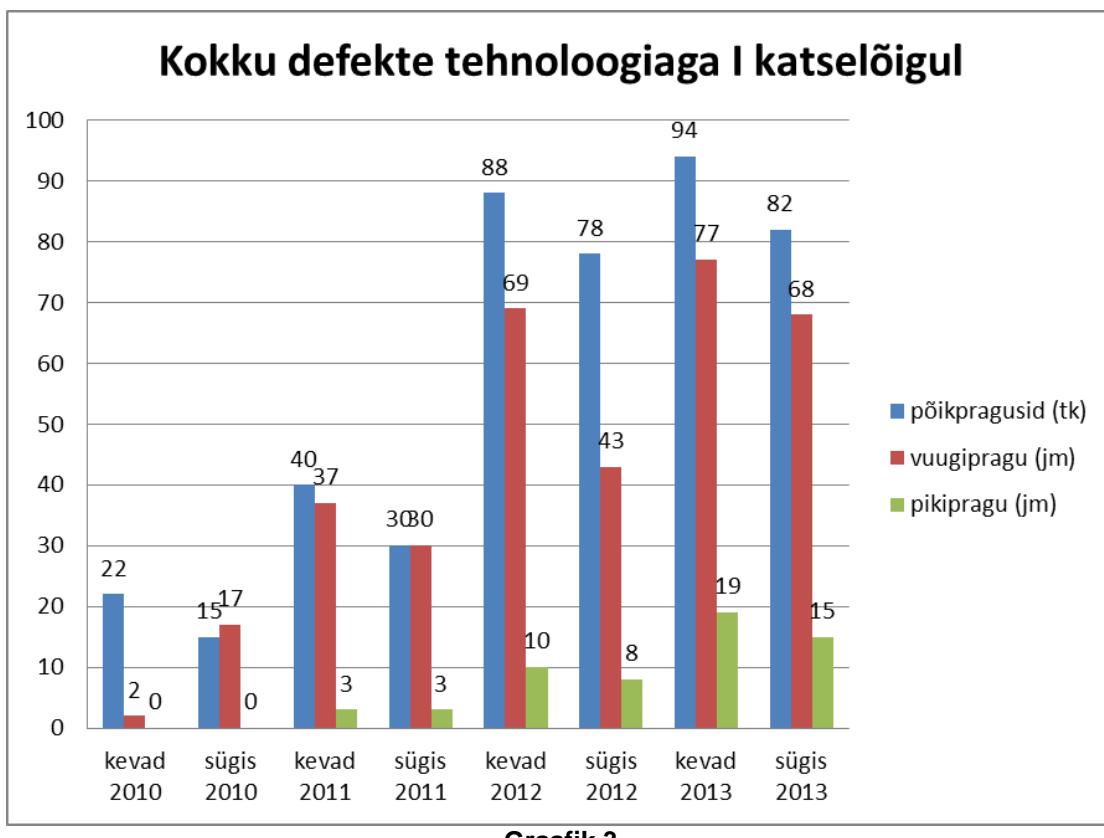
Defektide inventeeringimist on katselõikudel teostatud kevadeti ja sügiseti kokku kaheksa korda:

1. 2010 aastal kaks korda, esmalt 29. aprillil ja teist korda 24. septembril;
2. 2011 aastal kaks korda, esmalt 03. mail ja teist korda 20. septembril;
3. 2012 aastal kaks korda, esmalt 08. mail ja teist korda 27. septembril.
4. 2013 aastal kaks korda, esmalt 19. aprillil ja teist korda 04. oktoobril.

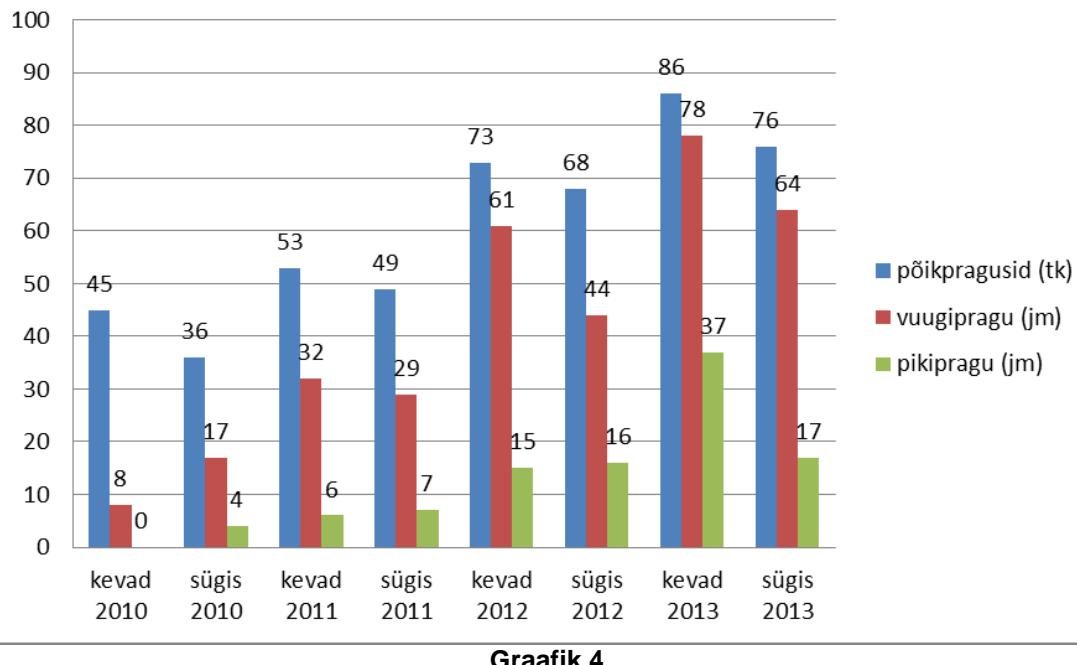
Defektide inventeeringimist teostas AS Teede Tehnokeskus Arendus ja Uuringute osakonna peaspetsialist Maret Jentson ning saadud tulemused on esitatud käesoleva aruande lisas 2a ja 2b.

Defektide inventeeringimise käigus tehti fotosid ning need on nimetatud suuna, sõiduraja ja kauguse tee algusest järgi (viited lisas 2a ja 2b). Fotod asuvad mõõtmistulemuste protokolli järel.

Alljärgnevas (graafikud 3-6) on graafiliselt võrreldud katselõikude ja sõiduradade kaupa erinevate defektide paljandumist olenevalt aastaajast ja aastast:

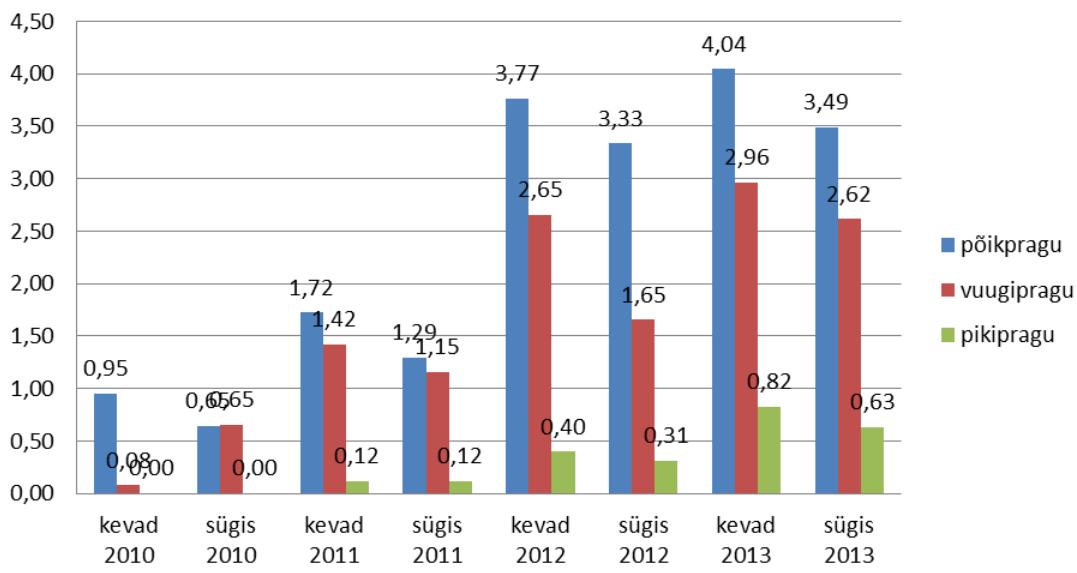
Kokku defekte tehnoloogiaga II katselõigul

Graafik 4

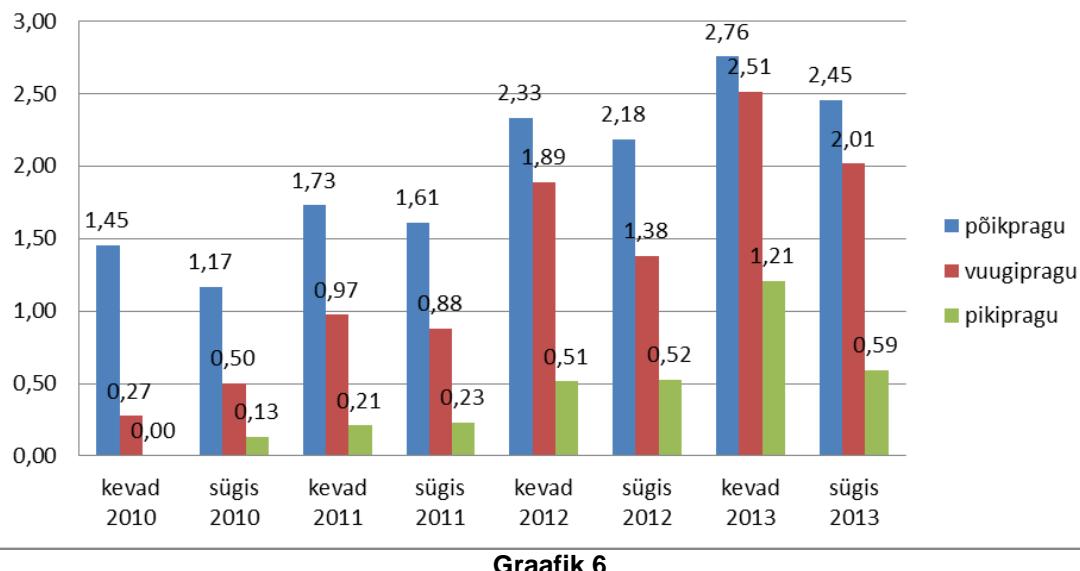
Kuna katselõigud on erineva pikkusega, siis defektidest ja tehnoloogiatest parema võrdlusmomendi loomiseks on defektid jagatud keskmiselt 100 jm peale, ehk võrreldud on seda, kui palju konkreetseid defektide liike esineb keskmiselt katselõiguti 100m lõigul (graafikud 5-6).

Kokku defekte tehnoloogiaga I katselõigul 100 jm kohta

Graafik 5

Kokku defekte tehnoloogiaga II katselõigul 100 jm kohta

Graafik 6

Kokkuvõtteks defektidest:

- Tehnoloogia I katselõik:
  - Pöikpragude osakaal võrreldes eelmise aastaga on suurenenud ca 7% ja 2010 aastaga ca 325%;
  - Vuugiprao osakaal võrreldes eelmise aastaga on suurenenud ca 11,7% ja 2010 aastaga ca 355%;
  - Pikipragude osakaal võrreldes eelmise aastaga on suurenenud ca 105% ja 2011 aastaga ca 583%. 2010 aastal pikipragu ei tuvastatud;
  - 2013 tuvastati katselõigul ka servas pikipragu (foto 49_1_1_410-2.jpg) ca 8m ulatuses.
  - Rohkem defektide liike ei tuvastatud.
- Tehnoloogia II katselõik:
  - Pöikpragude osakaal võrreldes eelmise aastaga on suurenenud ca 18,45% ja 2010 aastaga ca 95%;
  - Vuugiprao osakaal võrreldes eelmise aastaga on suurenenud ca 32,8% ja 2010 aastaga ca 830%;
  - Pikipragude osakaal võrreldes eelmise aastaga on suurenenud ca 137% ja 2010 aastaga ca 830%;
  - 2013 tuvastati katselõigul katte pinnal murenemine 1m2 alal (foto 49_1_1-1440.jpg).
  - Rohkem defektide liike ei tuvastatud.

Uurimistöö teostaja on täiendavalt võrrelnud käesoleva aasta kevadel tuvastatud defekte 2007 aastal inventeeritud defektidega. Võrdluse koostamisel on arvesse

võetud kogu lõigu (mõlemad sõidusuunad ja tehnoloogiad kokku) defektide kogusummad ja tulemused on toodud alljärgnevas tabelis 2:

Tabel 2

	POIKPR	KPIKIPR	LPIKIPR	KVUUK	LVUUK	VORK	AUK	MUREN	SERV
kokku: 7.05.2007	164	215	0	50	0	8	9	0	155
kokku: 29.04.2010	67	0	0	8	0	1	0	0	0
erinevus võrreldes 2007	-97	-215	0	-42	0	-7	-9	0	-155
efektiivsus (%)	59	100	#DIV/0!	84	#DIV/0!	88	100	#DIV/0!	100
kokku: 3.05.2011	93	9	0	41	0	0	0	0	0
erinevus võrreldes 2007	-71	-206	0	-9	0	-8	-9	0	-155
efektiivsus (%)	43	96	#DIV/0!	18	#DIV/0!	100	100	#DIV/0!	100
kokku: 8.05.2012	161	25	0	82	0	0	0	1	0
erinevus võrreldes 2007	-3	-190	0	32	0	-8	-9	1	-155
efektiivsus (%)	2	88	#DIV/0!	-64	#DIV/0!	100	100	#DIV/0!	100
kokku: 19.04.2013	180	56	0	109	0	0	0	1	8
erinevus võrreldes 2007	16	-159	0	59	0	-8	-9	1	-147
efektiivsus (%)	-10	74	#DIV/0!	-118	#DIV/0!	100	100	#DIV/0!	95

Katselõigud valmisid 2009 aastal. Tabelis 3 esitatud andmetest saab teha järgmised järeldused:

1. Põikpragude teket (paljandumist) on katselõikudel kasutatud metoodikad pidurdanud ca 1,5 aastat (43% pragudest polnud veel paljandunud 2011 aastal), aga peale 2,5 aastast ekspluatatsiooni on põhimõtteliselt kõik põikpraod peegeldunud uuesti katte pealispinnale ning aastal 2013 on põikpragude hulk isegi suurenenud;
2. Kitsaste pikipragude teket (paljandumist) on suutnud katselõikudel kasutatud metoodikad edukalt pidurdada. Peale 3,5 aasta möödumist on veel 74% kitsaid pikipragusid paljandumata;
3. Kitsa vuugiprao teket (paljandumist) pole katselõikudel kasutatud metoodikad suutnud pidurdada, sest ca 1,5 aastat pärast katselõikude valmimist tekkis kitsas vuugipragu uuesti. Tänaseks ja peale 3,5 aasta möödumist, on kitsa vuugiprao osakaal muutunud veel suuremaks (ca 120% rohkem kitsast vuugipragu esineb võrreldes 2007 aastaga);
4. Võrkprao teket on katselõikudel kasutatud metoodikad suutnud edukalt pidurdada ja nende paljandumist pole tuvastatud peale 3,5 aastast ekspluatatsiooni.
5. Ülejäänud defektide liike, mis oleksid olulised uurimistöö eesmärgi jaoks, pole tuvastatud uurimistöö kestvuse ajal.

4. Kokkuvõte

Katselõikude ehitamise algusest on möödunud üle nelja aasta. Selle aja jooksul on paljandunud pealmises kattekihis praktiliselt samasugune kogus põikpragusid nagu neid esines seal enne remonttööde ja katselõikude ehitamise algust (üldjuhul asuvad praod samas kohas, kus need olid enne katselõikude rajamist).

Vuugipragude osakaal katselöikudel on kasvanud jätkuvalt ja aasta-aastalt ning käesoleva aruande perioodil on nimetatud defekti liiki tuvastatud ca kaks korda rohkem, kui seda esines enne katselöikude rajamist. Käesoleva uurimistöö raames ei uuritud, kas ja milliseest materjalist on ehitatud kõnealuse uurimistöö katselöikude muldkeha ja alused ning on võimalik, et muldkeha on ehitatud külmakerkelisest materjalist, mis põhjustab omakorda pragusid katte peal. Kuna muldkeha külmub temperatuuriandurite järgselt keskelt kõige rohkem, siis esineb seal ka suurim külmakerke suurus. Kuna see joud tuleb otse risti alt, siis tekivad ülisuured tõmbejöud asfaldi ülaservas, mida kiud ja polümeerbituumeniga pinnatud vahekiht ei jõua koos hoida kui ülal on vuuk, mis tõmbejöudu vastu ei võta (v.a. kuum vuuk osaliselt).

Katselöikudel kasutatud SAMI tehnoloogiad on aga osaliselt pidurdanud kitsaste pikipragude teket (ca 74% on kitsaid pikipragusid veel paljandumata). Pikipragude juures ei ole asfaldis vuuki – seal töötab asfaldi ülaserv tõmbele ja materjal venib veidi järgi (ca 1mm), siis hakkab juba vörk/kiud/vahekiht all tööle ja takistab edasist prao avanemist. Tekkinud mikropraod sulavad kuumaga kokku ja kate püsib kauem.

Tasasuse mõõtmistulemustes pole ühe aasta jooksul suuri muutusi toimunud.

Uurimistöö eesmärki silmas pidades on SAMI tehnoloogiad kasulikud kitsaste pikipragude ja vörkpragude tekke leeendamiseks.

Põikpragude ja vuugipragude tekke vastu ei ole uurimistöös nimetatud metoodikad efektiivsust välja näidanud. Paigaldatud vahekiht pragude tekke pidurdamise eesmärgil ei ole toiminud seatud eesmärgi tasemele.

Kvaliteedi parameetreid käesoleva uurimistöö põhjal on raske kirjeldada, sest katselöigud rajati väga konkreetsete materjalide kulunormidega ja ei tehtud katsetusi erinevate kulunormidega.

5. Soovitused:

Soovituseks jätkata aeg-ajalt rajatud katselöikude visuaalset jälgimist ning võimalusel võtta mölemalt katselöigult väljaraie prao kohapealt ning hinnata vahekihi (SAMI) olemasolu ning selle töötamist kattekonstruktsooni vahel visuaalselt. Tuleks välja selgitada, kas SAMI pindamise (vahe)kiht on säilinud tervena st asfaltkattes olev pragu läbib muuhulgas vahekihti või on vahekiht terve ja vesi koguneb asfaltkatte alla ja jäab pidama SAMI-kihi peale.

6. Lisad:

1. Tasasuse mõõtmistulemused;
2. Defektide inventeerimise tulemused;
  - a. Kevad 2013 protokoll koos väikepiltidega, suured fotod elektrooniliselt;
  - b. Sügis 2013 protokoll koos väikepiltidega, suured fotod elektrooniliselt.

LISA 1

49	1	1	1	1	2440	2460	2,440	12.11.09	1,30	1,05	12.05.10	1,28	1,14	11.05.11	1,32	1,21	18.05.12	1,51	1,28	13.05.13	1,40	1,20
49	1	1	1	1	2460	2480	2,460	12.11.09	1,33	1,09	12.05.10	1,51	1,02	11.05.11	1,73	1,19	18.05.12	1,63	1,19	13.05.13	1,62	1,26
49	1	1	1	1	2480	2500	2,480	12.11.09	1,00	1,64	12.05.10	1,08	1,60	11.05.11	0,97	1,81	18.05.12	0,97	1,59	13.05.13	0,98	1,73
49	1	1	1	1	2500	2520	2,500	12.11.09	0,98	1,07	12.05.10	1,01	1,18	11.05.11	1,02	1,20	18.05.12	0,85	1,20	13.05.13	1,01	1,12
49	1	1	1	1	2520	2540	2,520	12.11.09	1,06	0,96	12.05.10	1,14	0,99	11.05.11	1,33	1,07	18.05.12	1,26	0,93	13.05.13	1,26	0,97
49	1	1	1	1	2540	2560	2,540	12.11.09	0,99	1,08	12.05.10	0,79	1,09	11.05.11	0,93	1,06	18.05.12	0,90	1,21	13.05.13	0,87	1,08
49	1	1	1	1	2560	2580	2,560	12.11.09	1,70	0,72	12.05.10	1,79	0,78	11.05.11	1,84	0,69	18.05.12	1,71	0,69	13.05.13	1,75	0,70
49	1	1	1	1	2580	2600	2,580	12.11.09	1,90	0,99	12.05.10	1,83	0,87	11.05.11	1,86	0,87	18.05.12	2,13	0,90	13.05.13	1,94	0,89
49	1	1	1	1	2600	2620	2,600	12.11.09	1,89	0,95	12.05.10	1,46	1,15	11.05.11	1,60	1,06	18.05.12	1,56	1,03	13.05.13	1,55	1,04
49	1	1	1	1	2620	2640	2,620	12.11.09	2,53	0,93	12.05.10	2,75	0,83	11.05.11	2,42	0,87	18.05.12	2,28	0,96	13.05.13	2,22	1,12
49	1	1	1	1	2640	2660	2,640	12.11.09	1,43	1,33	12.05.10	1,61	1,33	11.05.11	1,65	1,34	18.05.12	1,62	1,15	13.05.13	1,70	1,13
49	1	1	1	1	2660	2680	2,660	12.11.09	0,95	2,04	12.05.10	1,04	1,97	11.05.11	1,01	1,63	18.05.12	0,91	1,82	13.05.13	0,93	1,85
49	1	1	1	1	2680	2700	2,680	12.11.09	1,08	2,31	12.05.10	0,71	2,12	11.05.11	0,83	2,08	18.05.12	0,81	1,89	13.05.13	0,82	1,91
					Keskmine sõidurajal			1,55	1,39		1,60	1,44		1,61	1,44		1,62	1,46			1,66	1,43
					Keskmine tehnoloogia I puhul			1,47	1,11		1,51	1,15		1,54	1,22		1,56	1,19			1,60	1,14
					Keskmine tehnoloogia II puhul			1,62	1,54		1,69	1,60		1,68	1,58		1,68	1,61			1,71	1,59

LISA 2a

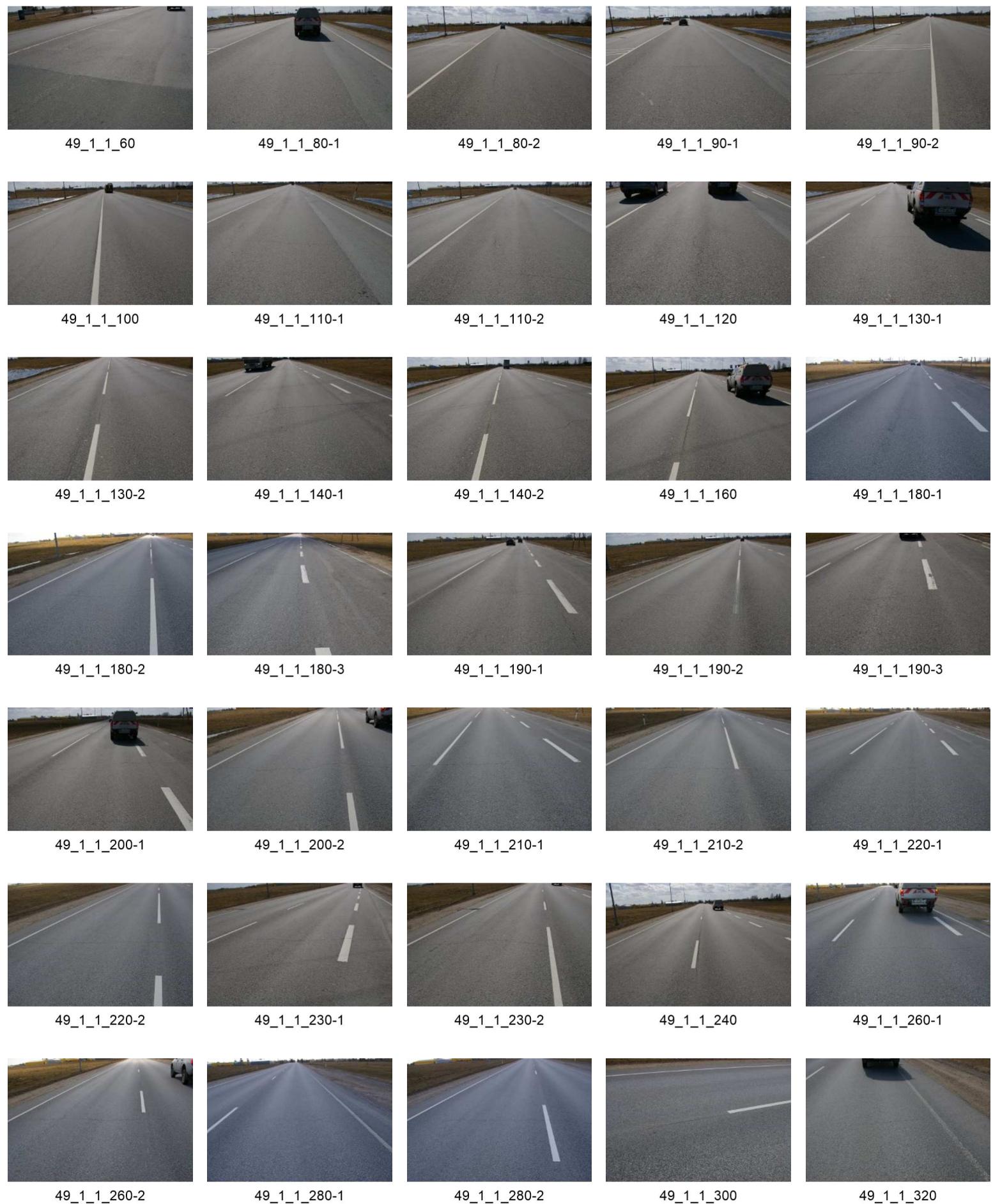

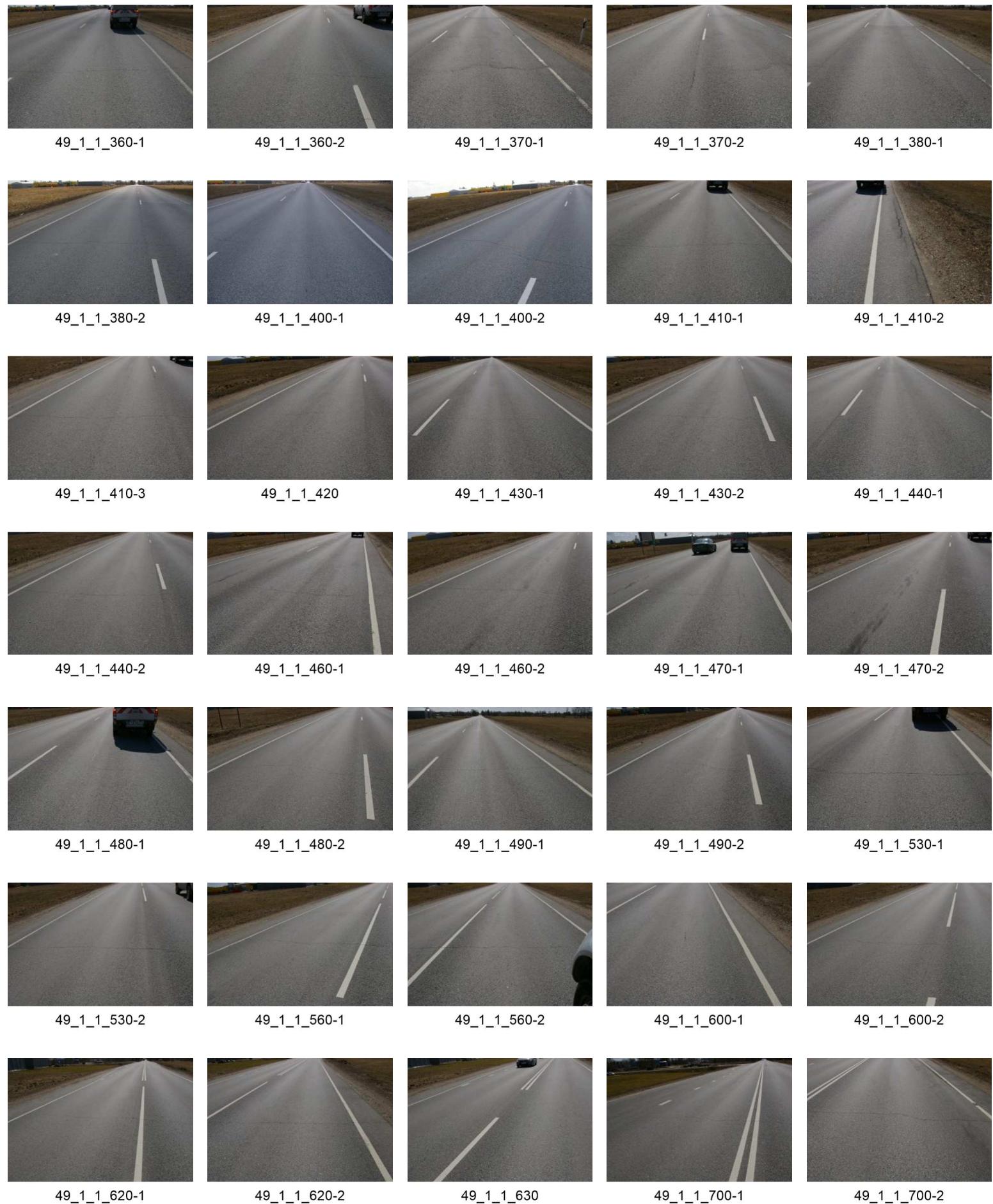

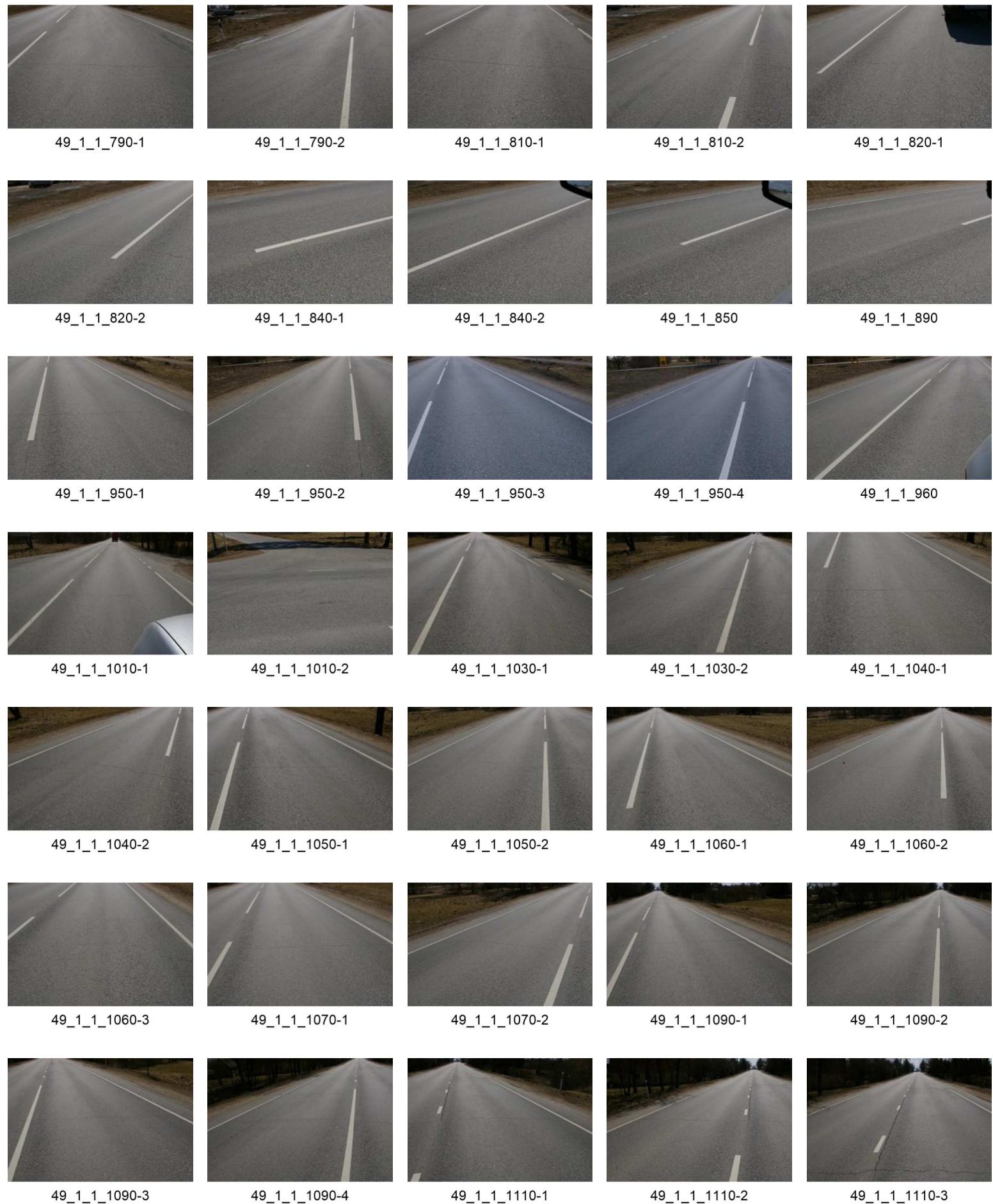

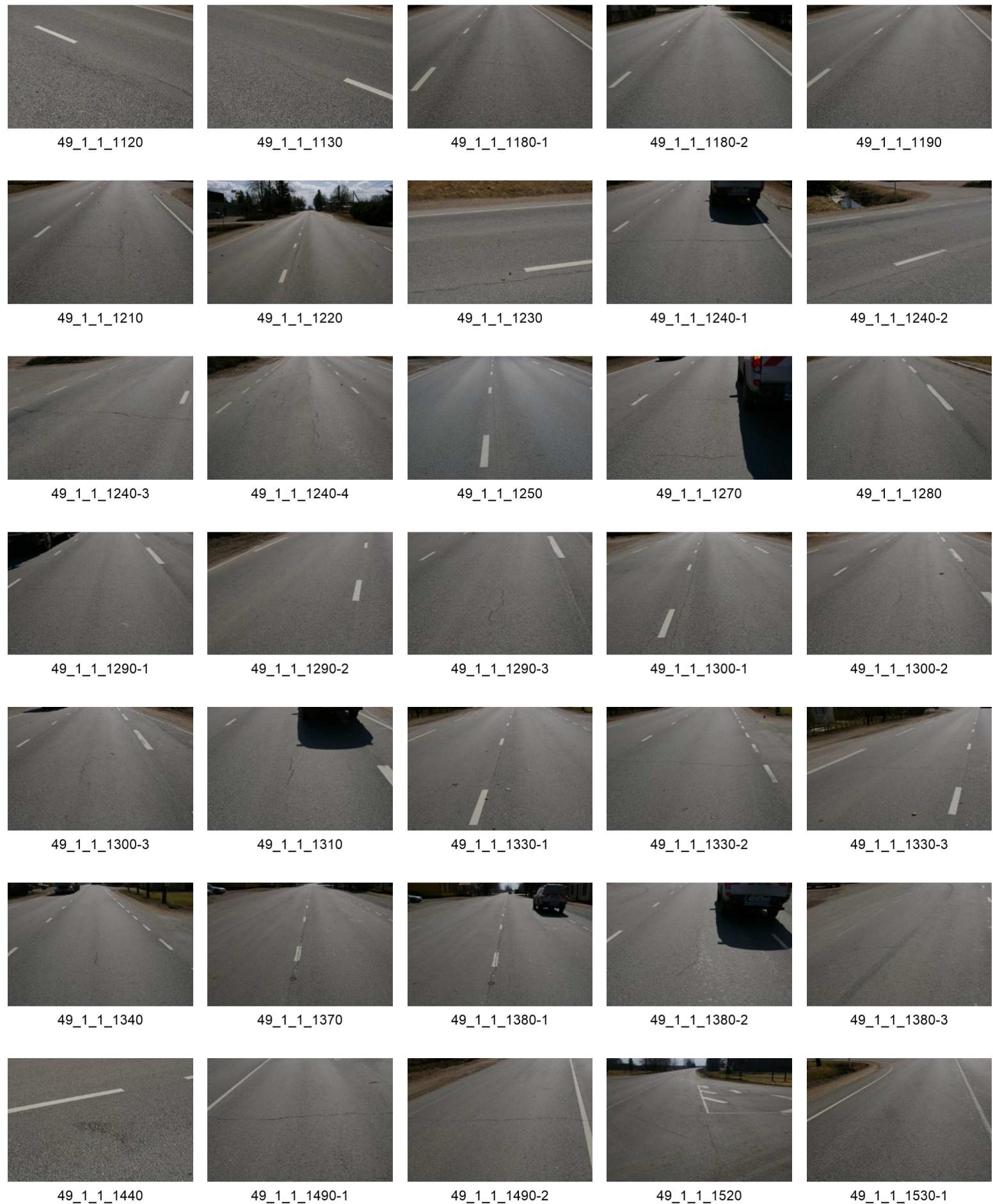

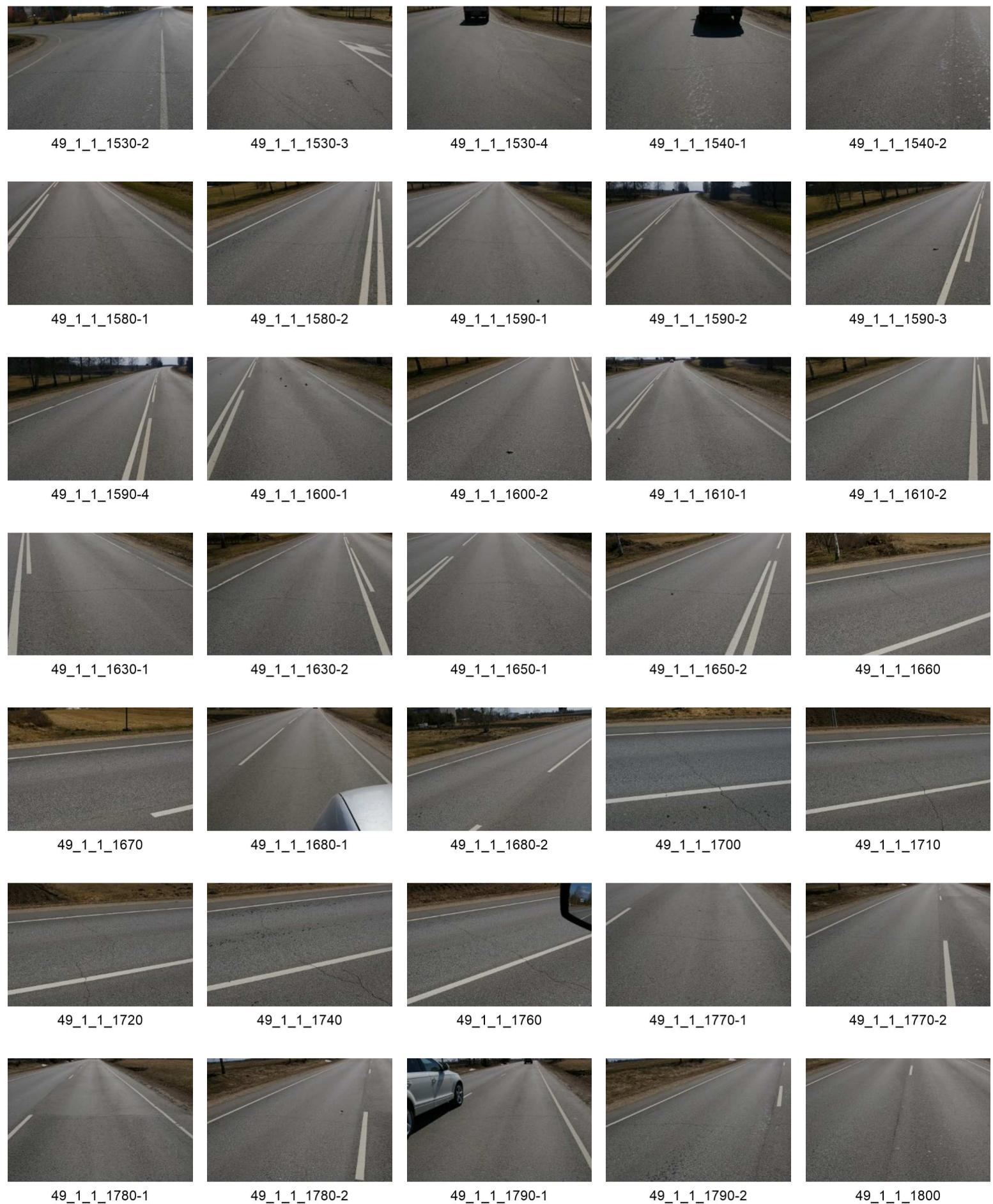

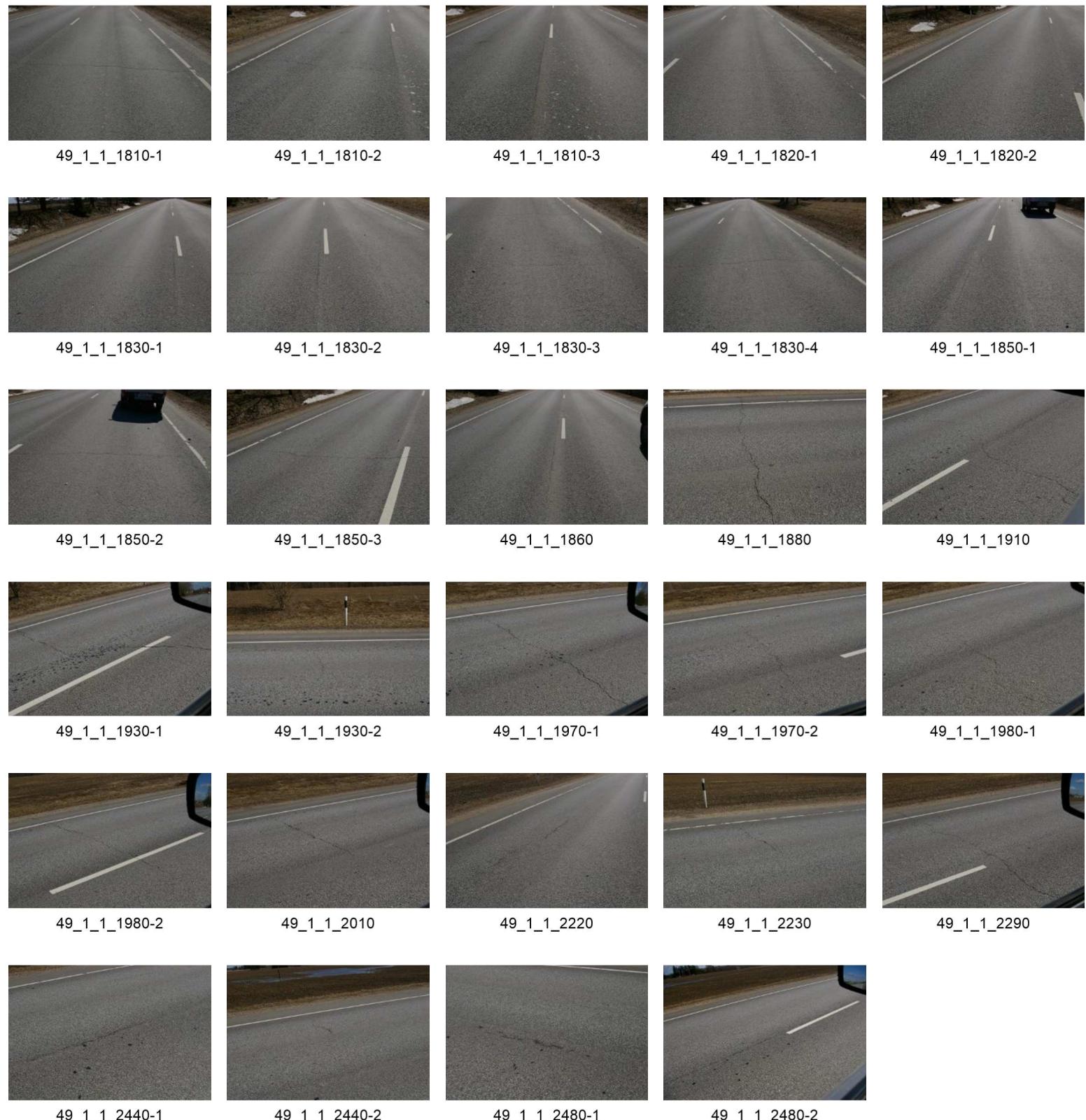

LISA 2b

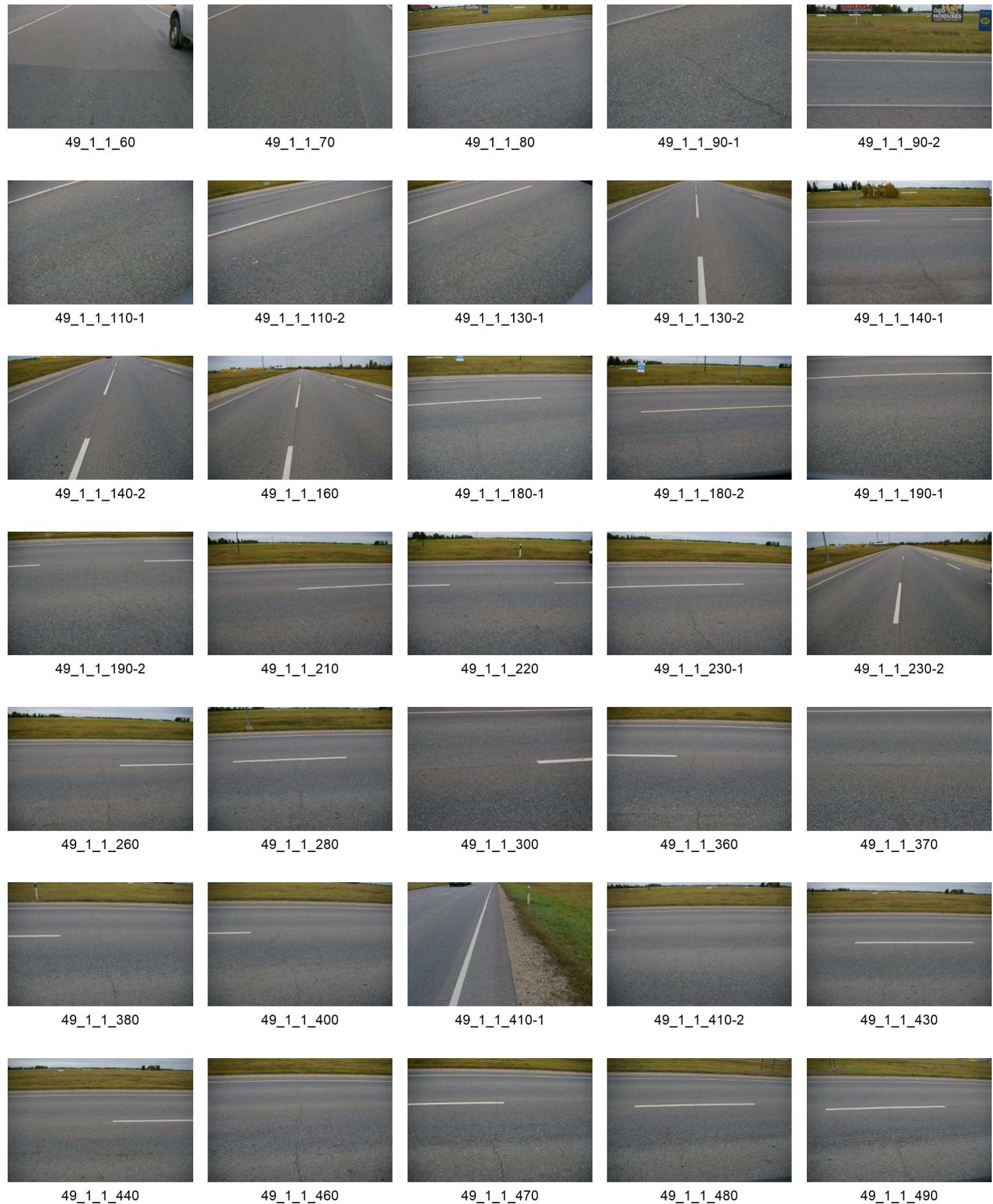

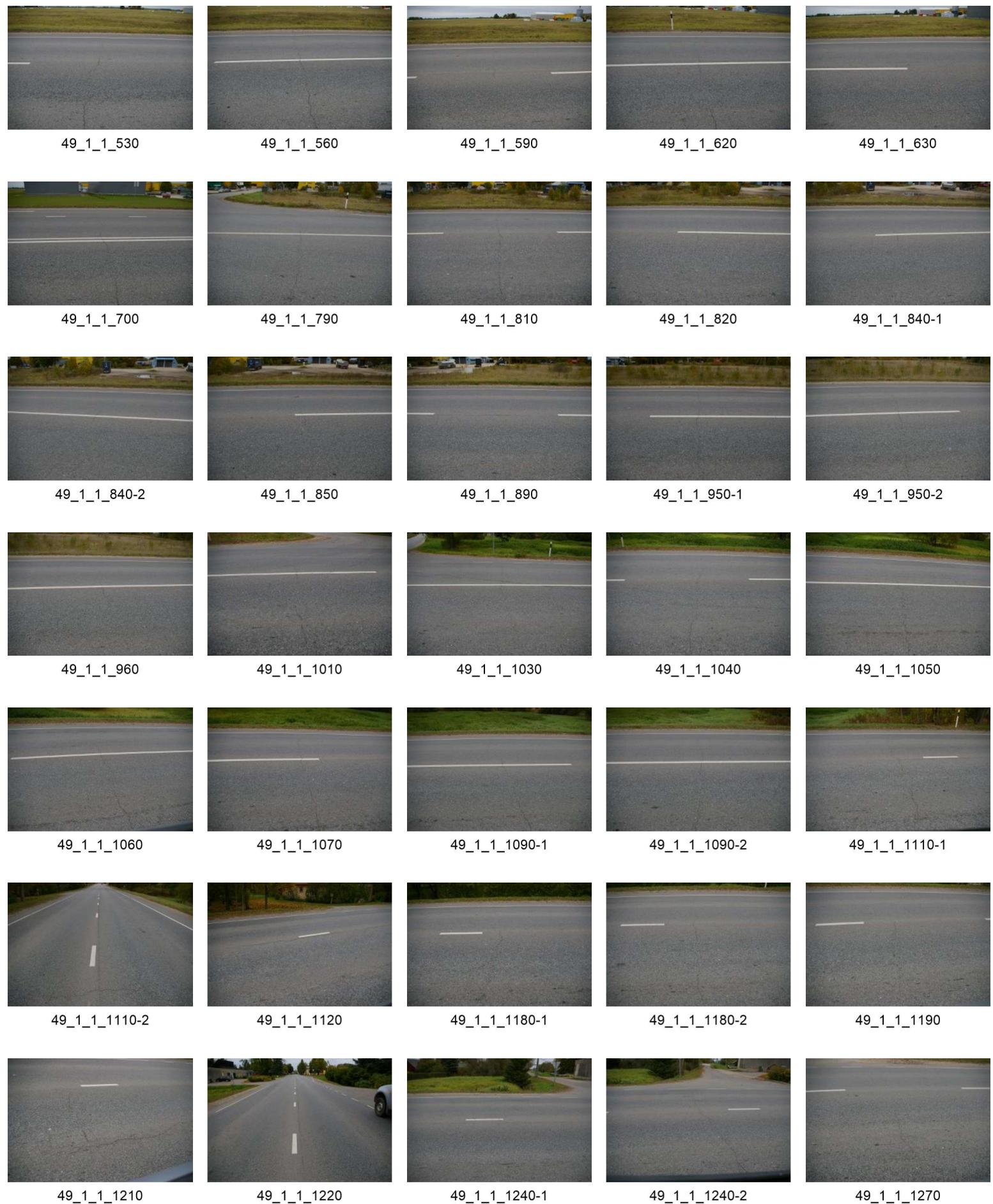

49_1_1_530

49_1_1_560

49_1_1_590

49_1_1_620

49_1_1_630

49_1_1_700

49_1_1_790

49_1_1_810

49_1_1_820

49_1_1_840-1

49_1_1_840-2

49_1_1_850

49_1_1_890

49_1_1_950-1

49_1_1_950-2

49_1_1_960

49_1_1_1010

49_1_1_1030

49_1_1_1040

49_1_1_1050

49_1_1_1060

49_1_1_1070

49_1_1_1090-1

49_1_1_1090-2

49_1_1_1110-1

49_1_1_1110-2

49_1_1_1120

49_1_1_1180-1

49_1_1_1180-2

49_1_1_1190

49_1_1_1210

49_1_1_1220

49_1_1_1240-1

49_1_1_1240-2

49_1_1_1270

